

Gener del 1924

Año IX = Núm. 90

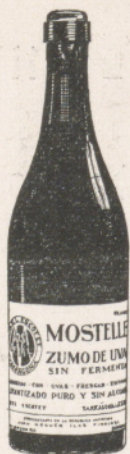
Buenos Aires.

Oficinas: México 1356

RESURGIMIENTO

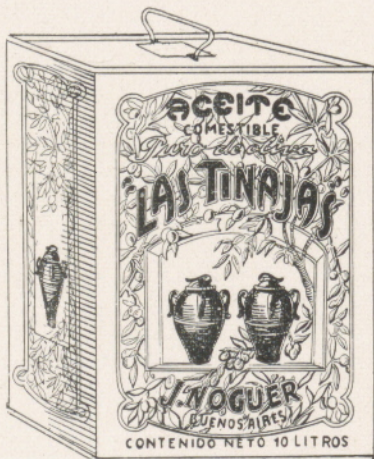

"LAS TINAJAS"

BUENOS AIRES
Bernardo de Irigoyen, Núm. 566

Demani per telefon: UNION 4399, Rivadavia.

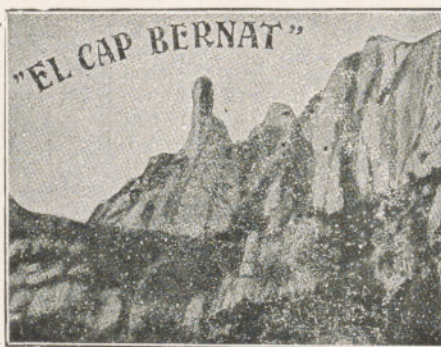
OLIS
Selectes

Magatzems "El Cap Bernat"

Els millors assortits d'articles de Catalunya

VENEM ALS PREUS
MÉS REDUÏTS
DE BUENOS AIRES

SEGURETAT
ABSOLUTA.
REMESES A TOT
EL PAIS.

10 % de descompte.

Demani's oli "EL CAP BERNAT", insuperable.

FRANCESC TORT

PICHINCHA, 180
ESTACIO PASCO
COOPERATIVA TELEFONICA, 597 (OESTE)

(SUBTERRANI)

RIVADAVIA, 3929
ESTACIO MEDRANO
UNIO TEL. 1570 (Mitre)

SECCIO FLECA I PASTISSERIA Garay 3749 - 51. C.T. 43 (Patricios) DISTRIBUCIÓ A DOMICILI

RESSORGIMENT

ANY IX

BUENOS AIRES, GENER DEL 1924

NÚM. 90

ESTRENYENT EL DOGAL...

La situació de Catalunya va fent-se insostenible. La prova a què la té sotmesa la dictadura militar arriba a un grau de màxima elevació. Ja no és solament la prohibició absoluta de manifestar-se pel mitjà de símbols nacionals, — la bandera, la típica caputxa, la barretina i el simple distintiu circumstancial, — ja no és l'amenaça de reprimir amb l'ergástula tota declaració de catalanitat; ja no és l'atac groller a la dignitat de la llengua catalana, ni l'embestida fulminant contra les institucions de cultura i de patriotisme. El seny del nostre poble i el seu esperit incorruptible supleen amb eficàcia la manca dels instruments conculcats pels poders dictatorials, mantenint-se amb passiva dignitat o creant noves modalitats expansives de la nostra cultura i de la nostra civilització, tals com el Comitè de l'Ateneu Barceloní per la difusió de la llengua i la literatura catalanes, mitjançant curssets públics arreu de la nostra pàtria. Calia per part del Directorio cercar altres procediments més colpadors, adoptar mesures més enèrgiques que la simple repressió a base de decrets inquisitorials. Calia que el cos de Catalunya sagnés materialment. I a la fi sembla que la sang serà vessada, almenys així s'ho proposen els nostres enemics, procurant per tots els mitjans imaginables forçar la resistència passiva dels nostres germans de pàtria i induir-los a rebel·lar-se contra les seves ominoses ordres i disposicions dignes de la més refinada tribu salvatge.

La repressió va creixent en intensitat i extensió. La casta que s'ha emprès l'anihilament de l'ànima del nostre poble empra tota mena d'armes per tal que la rebel·lió esclati en el poble sofert i puguin ells trobar el pretext per fer una matança de catalans. Potser aconseguirán aquest seu propòsit i arribin a saciar-se de sang catalana. La resistència té els seus límits i el nostre poble no és pas dels de més sang freda.

Arreu de Catalunya són registrades les llars dels patriotes. Les detencions abunden i les presons s'omplen ràpidament. Basta que els elements d'ocupació rebuin una denúncia per fer efectiu l'escorcollament personal o domiciliari, encara que la delació sigui anònima, com succeeix en quasi tots els casos, i provinqui de genteta que amb aquest covard procediment vulgui satisfer minúscules re-

nyines de veïnat o simples incompatibilitats polítiques. D'aquests registres provenen les detencions, car el fet de trobar-li a la víctima fulles o publicacions de caràcter patriòtic, encara que siguin de dates ancestrals, o simplement coses que denotin un signe de catalanitat, és prou per a procedir al seu empresonament immediat.

Arreu de la nostra terra pàtria, són confeccionades unes llistes on figuren els elements de provada actuació en lluites patriòtiques passades, i els susceptibles de catalanitat. Aqueixes llistes són entregades als agents del Directorio i aquests procedeixen quan ho creuen avinent contra els honorables patriotes denunciats. Es distingeixen per la seva activitat en aquesta tasca de delació indigna els desgraciats agents de la "Unión Monàrquica Nacional" escampats per les contrades de Catalunya, obeint l'ordre de la Direcció general integrada pels Sala, Marquès d'Olérdola, Torras, Fournier i altres catalans mal nascuts, els quals d'aquesta guisa és fan creditors a l'expiació trobada per llur antecessor Comte de Santa Coloma a les hortes de Sant Bertran, sota Montjuïc, l'any 1640...

No volem citar punt per punt les viles i ciutats que han estat profanades amb registres i detencions. Els noms que ens venen a punta de ploma són a centenars. Esmentarem només alguns casos d'entre aquests per ser gent coneguda de tothom els que han sofert les bàrbares disposicions del Directorio i les criminals intencions dels Rius i Rius, Sala, Fournier, Torras i companyia. — Que no se us en vagin de la memòria, catalans, aquests noms sinistres!

Han estat empresonats, havent-se'ls alliberat posteriorment mitjançant fiança metàl·lica, entre molts d'altres patriotes digníssims els senyors: Francesc X. Casals, M. Alcàntara i Gusart, Enric Nadal i Blanch i quatre companys seus del Consell Directiu del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona, els regidors del poble barceloní senyors Matons, Bremon, Escolà, Trius, Tusquets, Duran-Reinalts, Barbey, i Martí Esteve, aquest últim director del diari "La Publicitat"; l'alcalde popular de Castelló d'Empúries, senyor Bordas de la Cuesta, el conseller de la Mancomunitat senyor Romà Sol, l'ex-

diputat al mateix organisme senyor Josep Cabeceran, etc., etc...

Al gran patrici Francesc Macià, refugiat a França, li han estat confiscats tots els seus bens i ha estat emplaçat a compareixer per respondre d'un procés per injúries greus a Espanya i al seu exèrcit; En Massó i Llorens també ha hagut de sortir de la pàtria per haver-se ordenat la seva detenció.

El gloriós dramaturg Ignasi Ignasi, que anà a Figueres per a llegir a un grup d'amics la seva darrera producció teatral per a infants, "La baldufa d'or", es veié escorcollat per la policia que el seguí, prenent-se així mateix els noms de tots els que l'acompanyaven.

Ja ho havem dit; no tenim espai suficient per a inserir les ordres d'empresonament i registres practicats arreu de la nostra terra pàtria.

Per ara ningú s'ha resistit a l'ordre inquisitorial, però creiem que d'un moment a l'altre esclatarà l'espurna que potser encendrà el foc de l'odi sant que es congria en el cor de tots els catalans dignes davant les injúries de paraula i de fet de què és objecte Catalunya de part del Directorio.

Es convenien que s'esgoti la paciència del poble? Francament, nosaltres volem i dolem. Potser caldria no deixar-se portar del desig dels caçadors de catalans; potser fora millor triar-lo nosaltres el moment de rompre el foc; però qui pot respondre de l'actitud individual? I qui diu que el gest d'un home no pot encendre la gran foguera?

* * *

No hi ha pas cap dubte que la situació actual de Catalunya és gravíssima. Les persecucions, els empresonaments, les deportacions són sensibles. Nosaltres ens en dolem molt. Però analitzant els fets i les coses i mirant el moviment en el seu caire general, seguim creient, com al principi, que la Dictadura afavoreix enormement l'ideal del nostre alliberament nacional.

Una de les coses que ha esvaït completament l'actuació de la Dictadura ha estat el tòpic de la solució harmònica del problema català, o l'efusió, tan exageradament mantingut per la dreta del catalanisme. Les declaracions d'En Puig i Cadafalch en aquest sentit són terminants: "Durant la real visita a Barcelona s'han definit perfectament les posicions, quedant rompuets definitivament les relacions entre el Directori i la Mancomunitat de Catalunya".

Ara la Dictadura amenaça amb la substitució dels funcionaris, diputats i consellers de la Mancomunitat, per elements que responguin al criteri del Directorio. La criminal intenció és ben clara, però Catalunya no consentirà que se l'expolii de ço que constitueix el seu més legítim orgull d'aquests temps i l'esperança per a l'esdevenidor. Creiem que davant l'audaç temptativa els catalans sabran oposar la força de la seva unió i, si convé, repel·lir l'atac amb la violència. Costi el que costi, la Mancomunitat no havem de deixar arrabassar-nos-la si no volem descendir a la més vil objecció a què pot arribar un poble dominat.

* * *

L'agressió sistemàtica mai no ha estat norma de bon govern. Al contrari, un règim de tolerància i de respecte és el que assuauja les asprors i fa possible la convivència normal entre pobles de diferents característiques. Espanya no ha emprat

mai la política d'efusió; ni amb Catalunya ni amb cap dels pobles que han estat sotmesos a la seva tirania. Per això tots els pobles li fugen de les mans.

La Dictadura espanyola creu que únicament així, agredint despietadament als catalans, podrà reduir Catalunya, i força tots els recursos per tal de sortir-se amb la seva. En canvi nosaltres tenim el convenciment que solament amb aquests procediments de refinada crueltat, Catalunya reacciona i s'apressa a reedificar el palau de la seva llibertat.

... Mentiríem si diguéssim que les malvestats comeses per la Dictadura contra Catalunya no ens indignen ni subleven. Però passats els instants convulsius de la sang botent, quan la pensa s'asserena i l'ànima s'assossega, beneïm íntimament la Dictadura perquè amb les seves escomeses provocarà l'adveniment alliberador de Catalunya molt abans que el curs normal del temps ho hauria fet.

CRÒNICA CATALANA

V I D A E S P O R T I V A

En pocs pobles s'haurà desenrotllat tanta afició a les manifestacions deportives, com a Catalunya. No hi ha home de quaranta anys per avall que no es captingui de la marxa d'un campionat o no s'enteri amb avidesa del resultat d'una cursa. De la joventut i, sobre tot, de la primeirença, ja no cal parlar-ne. Les converses entre escolars, entre estudiants, entre dependents i entre obrers, giren gairebé sempre a l'entorn d'un tema esportiu.

En distintes ocasions ha preocupat fonament als que voldrien una joventut perfecta en la nostra terra, l'afició desmesurada, la dèria invencible, la mania folla, que actualment la gent que puja sent per les coses que a l'esport es refereixen. Dies enrera, des de "La Publicitat", En Rovira i Virgili assenyalava molt encertadament els principals perills d'ordre espiritual que ha portat l'obsessió dels esports. La preterició de la feina quotidiana, el menspneu de les activitats intel·lectuals, l'esperit de rivalitat i l'ofici de "sportsmen", són les que citava i comentava d'una manera magnífica l'eminent articulista. Tant com és bona, convenient i àdhuc necessària la pràctica dels exercicis atlètics, és censurable l'excés i la bogeria amb que s'ha pres per molts aquesta qüestió. És útil per a l'home l'enfortiment del cos, però ho és també — i molt! — l'enrobustiment de l'esperit. És bonic saber assistir a un partit de futbol, però ho és també concórrer dignament a una funció de teatre; no hi fa res que el jovenet s'interessi per les gestes d'un corredor, si també es sent atret pel prota-

gonista d'una bona novel·la. El què cal és que les dues activitats vagin aparellades; que la de l'ordre físic no aixafi — com sembla que succeeix en no pocs casos — la de l'ordre intel·lectual. Nosaltres tenim plena confiança en la gran majoria de la joventut catalana i creiem que tot es desenrotllarà com la lògica, el sentit comú i la conveniència aconsellen.

Es per això que el cronista es compia en parlar de la vida esportiva que, com més amunt s'ha dit, està en una plenitud albiradora a Barcelona i en tota la nostra terra. Són innombrables els equips que hi ha de futbol. No hi ha poblet, per menut que sigui, que no tingui el seu camp; no hi ha localitat on no hi hagi un corredor de bicicleta o de peu, o un boxador o un lluitador. Arreu, la mainada organitza partits, i a casa, amb els crits dels pares i amb perill de trencadissa, es xuta i es fan gols amb la major facilitat i sense parar gaire estona. En les ciutats que tenen un xic d'importància, és cosa d'estranyar si no hi apareix setmanalment o cada quinze dies, un periòdic esportiu i a Barcelona són ja nombroses les publicacions d'aquesta mena, havent-se arribat a fer sortir un diari destinat exclusivament a les ressenyes i comentaris de les manifestacions físiques.

De tots els esports, però, el que mana, el que té més adeptes, el que exerceix major preponderància, és el futbol. Ell regna per tot. Dificilment trobaríeu una persona que, de més o menys aprop, no segueixi les rivalitats entre clubs o no s'enteri d'un sensacional partit de cam-

pionat. Els resultats de cada diumenge es publiquen immediatament en pissarres col·locades en llocs cèntrics, en anuncis lluminosos, àdhuc en els miralls de molts bars. En punts determinats, com a la Rambla tocant el quiosc de Canaletes, s'hi reuneixen sovint grups espessos d'aficionats que comenten amb gran animació les incidències de la lluita tot just finida. L'entusiasme pel club respectiu, arriba a voltes al punt exageradíssim de fer degenerar en baralla la discussió empresa. Els noms dels jugadors components del principals equips s'han fet més populars que el del més eminent dramaturg o el del millor poeta, i fins hi ha jovenet que us diria de cor, sense equivocar-se gens ni mica, els *teams* complets dels grups A i B de primera categoria!

La major part dels diumenges es celebren arreu, i a Barcelona especialment, un grapat d'actes esportius. Hi han hagut festes en les quals el bon "sportsmen" ha pogut quedar ben assadollat. Cursa a peu, prova ciclista, natació, rugby, futbol, regates, *match* de boxa... per a tots els gustos! I tots aquests actes han estat presenciats per un públic nombrosíssim! Car hi ha gent per a tots. Mireu que hi ha camps, com els del "Barcelona", l'"Europa" i l'"Español", que són grans, d'una cabuda d'unes quantes mils ànimes! Doncs, si en aquella mateixa hora es celebren mitja dotzena de festes esportives d'altre caràcter i en llocs ben distants, trobareu per tots ells el màxim de concurrència.

La veritat d'aquesta manifestació, ha quedat ben palesada en els dos mesos que acaben de transcórrer. Per assistir als partits de futbol hi han hagut raons i empentes; s'han verificat diverses proves atlètiques amb el major nombre d'espectadors; s'ha inaugurat l'autòdrom de Sitges amb una concurrència extraordinària; els combats de boxa omplenen en una vetlla un gran teatre o una espaiosa sala de ball... Arreu, hom no sent parlar més que d'esport!

En comentar en la present crònica aquesta força esportiva, aquest corrent per l'educació física i per l'espectacle que ella comporta, no aconseguim més que fer-nos ressò — pàl·lid ressò, certament! — de ço que ompla una bona part de la vida catalana. Més endavant, quan es pugui fer un resum més extens i amb dades més concretes dels actes fins ara realitzats i dels que es portaran a la pràctica successivament, ens entretindrem a fer una llengua ressenya de les lluites esportives que tenen lloc a Barcelona i en la resta de Catalunya i que apassionen, entusiasmen i porten en constant moviment al nombre cada dia més crescut de *sportsmen* enragés.

JORDI CATALÀ.

Barcelona, 30 novembre de 1923.

PREGÀRIA D'ANY NOU

A. M. Alcàntara i Gusart.

Ai, allà!... La neu roman damunt dels abets negrosos i es perden dessota d'ella els caminois amorosos que duen vers una fita; d'una llar a una altra van; camins són dels germans meus; clars o ombrívols, ells se'ls fan. Són per a la serenor de les amistats senceres; si pel seu damunt hi van ànsies torbes o amors veres, l'afeixuc de les misèries dels mortals, o deslliurats els esperits, d'esperances els rostres asserenats o per fermes dalers sotmesos, volenterosos, els cors; si allà el vent hi és pur i tenen les carenes en llur dors llum i atzur i són de pau i melodies voltades; que l'Estel del nou Florir tot de vives llambregades dins dels cors fortitud sia, brill preclar damunt de tot.

Si un estel és cada gota de rosada al cap d'un brot; si en l'altura els lliris blaus dins la neu alcen el lluc; ai, però, si en mig de tanta formosor s'ou fer lladruc! les ovelles del pastor qui estranyes bacants oint el xiulet amanyagat de sinistres veus, fendint l'aire pur de les afraus, de les altituds nostrades escoltava, i eren elles víctimes del mal fat seu!... La d'en terra, la dels arbres seculars, tota, la neu, caurà, tota benaurada; esborrant aquells camins d'on sempre ens veuen a casa com uns llops nostres botxins! Aquella gent, que havent vist com la vida ens refloria, ulls oberts, ullals aguts, dolça Esclava espaordida!

"Per la fe que omple les valls i assorolla les muntanyes: l'enderroc propè, esperem, de les males gents estranyes!"

Ai, allà!... Les fumeroles de les llars van cels amunt; i algun finestró floreix de claró en la llunyania si la nit, glaces i núvols vora terra feia un punt el neguit vèncer del cor de qui en la foscor seguia...

En les llars és el treball beneït; per qui, difunt, aquell amor de lla dins per a sempre més jaquia, en corona de dolçors son record hi romanía... d'exemplaritat i força els seus mèrits, un a un, de la Pàtria ferm lligam per segles enllà seria. El sentir de cada llar, tot el poble juntaria.

"I els costums de nostra terra no serien maculats; com garlandes, floririen temps enllà, amb propis esclats."

Ai, allà!... Del bell parlar (suggestió que el cor enyora, que fa modelar cançons que embogeixen la tenora, i ella no podent a més, se les posa a refilar!) loc segur! Si el trametia del fer torb el bramular, i el cant dels pins espolsant tenebroses cabelleres i el despenyar-se dels rocs dalt-a-baix de les cingleres i el tramuntanal que surt, bramant, de penyals i freus; trontollen a son alè, bastides, murs i carreus i encrespa el mar, bramulant, i el rebat, batent esculls; i a la faç, tira la pols punyint com els abriulls, i en privar del bleix a qui amb el seu poder s'encara fermes els peus, avant el cos, llàgrimes lliscants, la cara remullant, fuetejats els ulls, i en les galtes roses, d'esveraments de la sang... Si les enormes rescloses de la terra hi feien chor, i aquell bell parlà en sorgia i els segles que l'han cregut fret i mort, espaordida rebrotant, com arbre etern... Ah!, també, també ell sortí de les ubages, manyagues, on el vent queia a morir; de les sirenes del mar, del flaviol del pastor; de fades voleiadisses tot dansant pel Canigó; del garrar dels rierots i les fonts esmunyedisses; del cantar dels ocellics amagats en les verdices, de la veu que és goig de l'aire quan s'enyora el rossinyol;

quan ens punxen malvestats i sanglota el cor de dol; quan resem l'aspiració "que res del món l'ompliria" i gemeguem com Gentil quan deia "Griselda mia!..." car per molt d'amor ací, i el nostre anhelar complert, bon punt hagut, cau, l'anhel, i a nostres plantes, desert resta el lloc on ell finí; i la veu allà sorgint era elegia o cançó fresca i alegre, seguint batecs del cor de qui fou centre i botó d'aquell drama, que ajuntant sentiments vius en rosa de foc s'aflama i atempera's a la vista del cel pur i asserenat:

"Que el renec, que el dir impur sia prest d'ell desterrat! Per l'amor de les albaides i els arbres coberts de neu, sia de benedicció el parlar del germà meu!"

Allà!... Volta la sardana quan els blats ja són batuts; quan al foc crema el tió la conversa ens agermana. Somriuen els ermitatges al cor de les solituds. Sant Joan, quan ve, enflora el pit de les joventuts i Sant Jordi, per l'abril, totes les ments engalana.

"Per aquests amors, per tots els amors que l'esperit de la terra catalana duen, formós, deixondit de les passades negrors; que sia tothora ferm el benvoler d'unió de tots. Per que sia el verm que d'enfora ve a lliurar mala baba en nostres horts, al no-res aconduït, calcigat pel sol dels forts, dels que hi van, de cara al sol, i els rostres il·luminats, enllà fan els desalents i allunyen les malvestats!"

Allà!... Dalt del fer penyal obre els ulls un far. Vaixells que van per la mar ombrívola són així guardats d'esculls.

Ruïnes bleixen encar, superbes; dels temps novells portells de victòria, els arcs, marc de la claror, pels ulls aconortadora; amor, fermaça de l'avenir.

"Que es faci el nostre demà dignament del nostre ahir!"

Per l'amor i el benvoler de tots els germans de raça, quant el cant del flaviol ens crida tots a la plaça; quan Nadal cobert de neu encaputxa les muntanyes, i ens referma en el daler de salvàns de gents estranyes i en la ronda de la llar ens n'agermanen els vots; per les joies de la terra; pels qui jauen ja en els sots; pels natalicis vinents, pel florir de joventuts: "sien nostres enemics allunyats prest i vençuts, conegut arreu llur frau. I, nets de defalliments poguem ésser fermes i forts pels grans esdeveniments!"

Allà!... xisclen a l'estiu les orenetes pel cel; floreixen els roserars quan les abelles fan mel; dins del bosc, canten els pins; les roses veres, desclouen; les pomeres de pastor s'hi engingolen, i s'hi mouen les terenyines subtils; les corrues van passant de formigues que amb la brosta unes banderetes fan; el mar es veu clapejat de veles blanques, lleugeres quan és hora de lluir al cirerer les cireres.

Els lliris d'aigua al jardí fan idil·lis, quan la lluna dóna encís als troncs dels arbres, oscil·lant en la nit bruna els seus raigs damunt les fulles que juguen amb el vent, fí. Suau sia dins les ments, com la túnica de lli ho és guardant el cos bell de la nina, el pensament, que la dolça Pàtria ha d'ésser lliurada, en excels moment que amb vertigen ve, a les seves destinacions immortals.

Com rosa de maig, oberta damunt d'espines fatals, expandirà el seu perfum, triomfant dels seus martiris; els seus nous dalers seran clars com albaides i lliris;

La pau serà ací en la terra, les melodies al cel; i en el nostre atzur, al mig, fulgurant, el Nou Estel!

GRÀCIA B. DE LLORENS.

COMENTARI POLÍTIC

M O S A I C

Els alumnes de l'*Escuela Superior de Guerra* — de Madrid, si no ens equivoquem — s'han adreçat al Directori Militar, dient que, si cal, estan disposats a deixar la carrera per a fer encara que sigui d'ordenança.

Seria el millor que podrien fer. Total, per acabar la carrera i després no reunir condicions ni per a aquest ofici!...

200 habitants de Madrid s'ofereixen ells i 100 homes valents amb què compta cada u, per a fer miques a qui posi obstacles a l'obra del Directori Militar espanyol.

Tenen voluntat, senyors, per a posar en el platet quelcom amb què inaugurar la subscripció pel monument als 20.000?

Una comissió de senyores ha anat a demanar al Directori Militar el dret de sufragi per a les dones espanyoles.

El president els ha contestat que era propòsit del Directori concedir aquest dret, amb certes restriccions, naturalment.

El diari no ho portava, però és de suposar que també els haurà parlat de *los destellos de las miradas, de los labios de coral, etc., etc. de la mujer española*.

Vostès es pensaven que això no fa *guerrero*?

Una nota del Directori Militar diu que, en posar-se en contacte amb el poble, uns

demanen treball, altres transports, altres justícia, altres abaratiments, altres cultura, però ningú demana llibertat.

I doncs, què ens emboliquem, nosaltres?

El Directori Militar diu, entre altres coses, en un telegrama al governador civil de la província de Murcia, que "el Directori no pot tolerar que ni la premsa ni els particulars en les seves converses, diguin res contra el prestigi del Directori, prestigi que ha de créixer dins de les mesures més enèrgiques".

Així ens agraden els homes; que una paraula no es contradigui amb l'altra.

El Directori Militar espanyol ha destinat 54.000.000 de pessetes a la construcció de carreteres, ferrocarrils, etc., al Marroc.

Els súbdits de la República que presideix Abd-el Krim, no deuen pas haver desaprovat l'acord; sempre és una satisfacció l'esperar a què a un hom i retorni la finea amb millores.

SS. MM. espanyoles, acompanyades de l'ambaixador dels Estats Units — dels *pores del Estats Units*, que deien aleshores — han inaugurat, a Cartagena, un monument a les pobres víctimes portades inhumanament als escorxadors de Cavite i Santiago.

Comentaris?... Perquè, senyors?...

En aquests dies s'ha repartit profusament pels carrers de Barcelona, un manifest dirigit al *pueblo de Cataluña*. En ell es diu que devem tantes coses a En Primo de Rivera, que cal fer-li un homenatge perquè ell va vèncer el terrorisme.

Avui t'obsequio amb el terrorisme; quan no es pot amagar més la trampa, el faig retirar. Barcelona cal que m'ho agraeixis.

Es reben adhesions: Plaça de Catalunya, 15, a la mateixa casa on està instal·lat el *Círculo del Ejército y de la Armada*.

L'Agrupació Socialista de Barcelona — branca del partit socialista espanyol — ha acordat l'expulsió de tots els qui han intervingut en la constitució de la Unió Socialista de Catalunya.

D'això se'n diu internacionalisme!...

Poca feina hauran tingut, però, car opinem que la majoria de la mitja dotzena que per romanticisme hi estàvem incrits, ja ens n'havíem donat de baixa d'aquella atmòsfera quaternària, per irrispirable.

En Manel Carraseo, advocat, qui complia una condemna a la presó Model de Barcelona per un suposat delictu d'impremta, ha estat traslladat a la presó de Burgos.

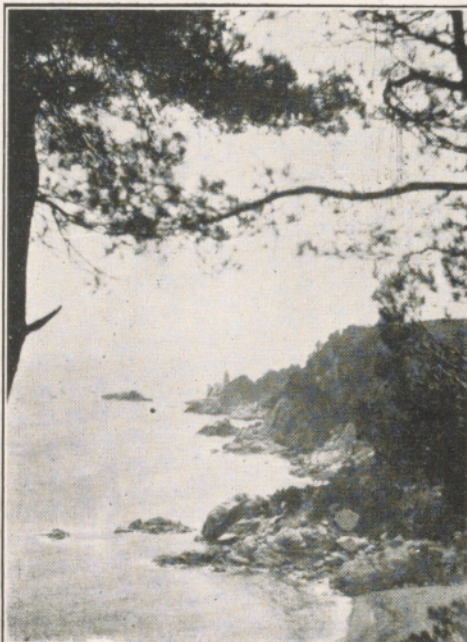
La intenció és ben vistosa: evitar que En Carraseo rebi visites.

Qualsevol bèstia tindria sentiments més humanitaris.

JOAN DALLA.

Barcelona, 1-XII-923.

E L S B E L L S I N D R E T S D E C A T A L U N Y A

LA COSTA BRAVA. — Santa Cristina.

REIXAC. — Camí de l'Església.

SANTA CRISTINA. — El pi gegantí.
Fot. *Ressorgiment*, per P. Arias.

CONFIDÈNCIES

Kòmos us deu una explicació. Les seves confidències ja no van signades des de Barcelona i aquest canvi de radicació pot donar lloc a dubtes sobre la valor personal del vostre confident, car a ningú no s'amaga que els moments actuals són per als nacionalistes catalans de greu perill. Les noves telegràfiques que surten de Barcelona ens assabenten que l'exèrcit d'ocupació va estrenyent l'argolla al coll dels catalans. *Kòmos* vol dir-vos que no ha fugit dels llocs del perill. És la vida amb els seus atzars la que l'ha dut per aquests mons de Déu. Per altra banda els que coneixen l'essència de la ficció corporal de *Kòmos* saben que és més llisquent que l'anguila i més volàtil que l'èter sulfúric.

Kòmos, però, té bons amics, que, com ell, són xafarders i aquests amics han pres cura de que, damunt l'absència, els lectors de *RESSORGIMENT* segueixin al corrent de les intimitats de la vida política de la Catalunya nostrada en aquests moments de màxima dolor.

Heu's aquí la lletra que *Kòmos* acaba de rebre de Barcelona:

Estimat amic: No saps pas com s'ha anat engruxint la pell dels nostres tirans. Són tantes les facècies que tinc de contarte que he preferit escriure't aquesta carta en lloc de fer com el mes passat. D'altra banda, la meua butxaca amb 40 cèntims de pesseta t'ha pagat el mateix tribut de record, car el mes anterior, a base del telègraf, va costar-li un ull de la cara. Anem al gra: Acaben de dir-me que el batlle *entenado*, senyor Alvarez Selacampa, ha signat aquesta tarda el lliurament de 300.000 pessetes per al Palau que a Pedralbes estan fent uns quants botiflers al rei dels espanyols i que males llengües senyalen com futura residència del president de la República Catalana. Cal des d'ara diferenciar els qualificatius de "President de Catalunya", nom completament avariament pel que després veuràs, i "President de la República Catalana". El lliurament signat avui pel senyor Alvarez és una fracció de les 1.200.000 pessetes que pagant l'Ajuntament s'han destinat al mateix objecte que les 300.000 pessetes primeres. Tampoc tenen res que veure aquestes pessetes amb les 5.700.000 pessetes que els regidors de crocant que formen l'actual consistori votaren fa tres setmanes amb destinació a l'allargament de la Gran Via Diagonal. Aquest criteri d'economies ha estat aplaudit pels senyors del "Fomento del Trabajo Nacional", satisfets de que, finalment, els cabals de la ciutat no són objecte de malversacions. També aquells senyors apolítics (atribut que segons ells vol dir honorat) que eridaren a més no poder contra l'obertura de la Rambla a les-

hores de la sol·licitud presentada per l'Empresa del Metropolità, troben ara la cosa més natural que el municipi pagui la pavimentació d'aquell passeig un cop la dita empresa ha terraplenat els trossos on ha enllestit l'obra subterrània. Però allà on s'ha arribat a la plèthora del goig d'aquests nobles ciutadans és en assabentar-se que l'Alcaldia regeneradora que la gentilesa de la dictadura ens ha ofert a la ciutat de Barcelona, ha acordat col·laborar a la obra de *saneamiento político-administrativo* fent un homenatge al gran electricista Pich i Pon. Mentre aquest homenatge exhala l'encens purificador, la paperassa oficial on es consigna la gestió dels regidors votats pel poble, és objecte d'una *desapasionada* fiscalització. Tothom sap que hi han hagut negocis escandalosos que han estat camoflats de contractes de municipalització, de compres abusives de pares, etc., però tothom sap que aquestes compres i aquells contractes són *oficialment licits*, car uns i altres consten com resultats d'una assessorament tècnic fet segons mana la llei municipal, sense que hi falti cap requisit; podria potser donar-se el cas que en la justificació de les *sorrides* el Banc que feu l'operació d'acord amb el municipi, tingués alguna *partida* amb el nom del general Martinez Anido en concepte de lubricant que fes lliscar els indispensables *visto bueno*... Oh la revisió de les fortunes particulars!... Ja és ben curiós que el redemptor Martinez Anido, després de patir tant de temps en el lloc de sacrifici que és el govern civil de Barcelona podés encara tenir l'humor de fincar-se fortament a Sant Sebastian!

No voldria dir-te res més a propòsit de l'Ajuntament providenciat que gaudim, però un rumor d'aquells que si no fos pel *si no fos* un hom s'atreveria a donar com a cosa certa, m'obliga a dir-te que potser abans de poquíssims dies rebràs una forta sotragada informativa: En Santamaria, En Rocha, l'Olivella i En Viveron seran nomenats regidors de R. O. No és debades que l'*Alejandro* i l'*Emilia* no fan d'assessors d'affers municipals als senyors de Rivera i Martinez Anido.

Els estudiants de la Universitat de Barcelona s'han fet creditors a l'aplaudiment dels amics del retrocés. Els senyors del "Fomento" estan indignats. Imagina't que per a ocupar el lloc del doctor Carulla (e. p. d.) s'ha nomenat per R. O. el gran barbastrí doctor Martinez Vargas, símbol de modernitat en tots conceptes, model de barons honorables i gran políglota... ah, (perdona'm) i gran espanyol. Doncs bé, els estudiants de Barcelona han rebut aquest nomenament com si els haguessin donat una bufetada. De desagraïts l'Infern n'és ple. L'altre dia, amb l'assistència de tots els mossos de la Universitat

i d'un representant de cada deganat es feu, en el gran saló d'actes de la Catedral de la Ciència, la imposició de la medalla del rectorat al gran metge. Els estudiants s'esperaren neguitosos al carrer conversant amigablement amb una florida i ens sems nombrosa delegació que amb uniforme de diari trameté el cap de la policia per tal de *cubrir la carrera*. La sortida del nou Rector fou el fulminant que feu esclatar l'entusiasme dels estudiants, el qual es traduí per una pluja de tomàtes. El doctor Martinez, sobre la investidura que venia de rebre, es cobrí de llavor i pulpa d'un dels fruits més preats en la intimitat culinària de les nostres llars. Una delegació integrada pels més entusiastes anà al domicili particular del doctor Martinez i a cops de roc esmicolà tot el vidriam de finestres i tribunes i fins es diu que els projectils arribaren al cor mateix del rectoral edifici. Els pèrits calculen que, en xifres rodones, fou un tribut de 3.000 pessetes d'entusiasme. Si l'entusiasme no decau és molt possible que el gran doctor Martinez hagi de plegar. Les males llengües asseguren que al doctor Martinez el que més l'amoina és que l'anomenin rei Herodes, car això li resta prestigi com a especialista de malalties de la infància; fins hi ha qui s'entreté a portar *ex-votos* a les ermites santes amb llegendes com aquesta: "*Salvado a pesar de haberle visitado el doctor Martinez Vargas*". També les males llengües asseguren que el doctor Martinez està queixós de que algú discuteixi les seves dots de políglota, ell que ha fet conferències en francès sobre l'*olé alcanforé*, que li valgueren un entusiasta crit de *olé tu mar!* Ell que ha presidit tribunals d'oposicions per a *maitresses*! Ell que ha fet discursos en anglès completament intel·ligibles per als seus oients barcelonins! Ell que ha assistit a congressos de Moscou i enten els russos i els polacs quan parlen en espanyol!... Finalment, si ell que s'ha neguitejat sempre per tal de combatre totes les manifestacions de catalanitat que han estat al seu abast no és digne del lloc d'honor que el Rei d'Espanya li ha conferit, qui reuneix més mèrits que ell per a ocupar-lo? Ja veus, amic *Kòmos*, com, en el fons, el doctor Martinez és el Rector ideal. És una viva llàstima que els rigors de la censura militar hagin privat a la premsa catalana retre els homenatges que es mereix el doctor Martinez! La censura n'està fent un gra massa; no deixa dir a "*La Publicidad*" el rei d'Espanya, sinó el rei sec i pelat, i així fa un greuge a la monarquia, car de reis encara n'hi han alguns (poquets, és veritat) i de rei d'Espanya sembla que només n'hi ha un. Algú diu que això és una maniobra dels jaumins. La censura ha deixat passar, però, dues cartes del President de Catalunya al nou rector de la Universitat, felicitant-lo i oferint-se-li. Ja veus, doncs, amic *Kòmos*,

com hi ha diferències entre els conceptes President de Catalunya i President de la República Catalana. La primera d'aquestes cartes produí mal efecte, però la segona encara més. Aquest mal efecte segurament s'augmentarà en arribar a Barcelona el Rei dels espanyols. Els regionalistes estaran novament d'enhorabona. Hom diu que hi haurà gran escampadissa de creus i de títols i fins es diu que es demanarà al foraster permís per a poder desplegar, dintre de la llei d'ocupació, la bandera catalana. Aquesta demanda s'atreveixen a fer-la per escrit els panxacontents de l'*Instituto Agrícola Catalán de S. Isidro*. No et creguis, però, que aquesta baixesa d'un quants rurals ries sigui el *desideratum* de la humiliació; encara és possible arribar a un més enllà; la prova ens l'han donada els de la *Unió de Vinyaters* presidits per un tal Santacana, els quals s'han negat a signar el document regionalista-neula-covard dels de St. Isidre, al·legant que és una *maniobra separatista per a fer caure el Directori*. Bandarres!

La visita del foraster ens donarà ocasió per a veure el Sometent del Bertran i Mussitu servint per a donar l'espectacle d'un poble de covards llepant els peus del domador. Hi ha molts sometentistes que diuen que no aniran a l'anunciada revista però jo crec que no n'hi faltarà ni un. Aquests són els que havien de representar l'exèrcit català!

L'Alfons XIII va a Barcelona amb la mateixa facilitat que va a Sevilla. Tú recordes, *Kòmos*, d'aquella frase d'En Sanchez-Guerra? M'agradaria que fossis ara a Barcelona i te'n convenceris de l'exactitud d'aquella afirmació. Fa tres setmanes que la policia està inquietant als pacífics ciutadans de la Rambla i del carrer de Ferran, llocs pels quals ha de passar el Rei d'Espanya, demanant dades sobre els individus de llurs famílies, coneixences, relacions, etc., i fent registres a tort i a dret. Com pots veure, els habitants de Sevilla no deuen poder viure. Es diu que a Italia ha fet riure un xic al Mussolini la primitivista estructura psicològica del Peralini espanyol. Es dolorós veure que únicament a Barcelona hi han jueus capaçs de seguir amb goig les gestes d'aquesta gentussa inepta i ineulta que formen el *Directorio*. A Madrid mateix es canten cobles que tenen força gracia, p. e.:

La gente de España es boba
Porque no recapacita
Que está más sucia la escoba
Que la basura que quita.

I aquesta altra:

Nos parece cosa extraña
Aunque sea natural
Que las gallinas de Annual
Sean los gallos de España.

A Barcelona el dejuni de política a què estan condemnats els bons nacionalistes serveix d'entrenament per al nou lèxic que s'hauria d'utilitzar d'ara endavant per tal de escabullir-se de les ungles del fiscal. Els mots rotunds s'hauran de reservar per al moment de les elatellades. Ara com ara, encara que algú s'enfadi les circumstàncies són massa eloqüents. A propòsit d'aquest tema, "Justícia Social", setmanari socialista català, que surt novament després d'anys de silenci, publica en el primer número un article pegant als d'"Acció Catalana" per una suposada claudicació. Els de "Justícia Social", que s'ofenen de que se'ls apliqui el nom de *nacionalistes* perquè, segons ells, aquest qualificatiu és sinònim de *retardatari*, acusen de covards als d'"Acció Catalana" perquè no volen anomenar-se separatistes. Els d'"Acció Catalana", atenent-se a la norma que marcaren a la Conferència Nacional Catalana, no diuen que ho siguin ni tampoc contesten categòricament, negant la realitat de llur extremisme, però si que rodonament protesten que en aquests moments en què per la força bruta s'intenta escometre cafrement contra el catalanisme hi hagi genteta de tan mala baba que tot dient-se patriota i catalana, faci chor a les veus delatadores dels lerrouxistes i U. M. N. i fins determinades personalitats de la Lliga Regionalista, i amb aire maquiavèlic digui: "apa, covards, diuen-vos clarament separatistes i no feu giragonses". En canvi, "Justícia Social", redactada per valents no està massa en caràcter quan declara, dirigint-se "als companys d'Espanya", "*catalans i socialistes, el nostre ideal de lliberació no ha tendit mai a la desunió i a la frontera, sinó a la germanor i solidaritat*"... i diu encara després que la *incorporació de les grans famílies nacionals a la integració universal* és l'única que pot salvar-nos en els moments de les *parcials regressions i dels triomfs efímers de l'impuls ancestral*. "Justícia Social" acusa a "Acció Catalana" de burgesa i en canvi cereja entre els inscrits a aquella disciplina els elements per a formar-se la seva clientela. Es llàstima que es perdi aquest nou esforç per portar al catalanisme l'element obrer! Si dels fons de "Justícia Social" se'n pogués treure el mal dissimulat personalisme que la perjudica i els seus directors deixessin de perdre el temps en aquesta mena de lluites, que en fora de profitosa l'obra de la nova publicació socialista! A l'obrer català no se'l conquista per al catalanisme dient-li fàstics dels que són prosèlits de qualsevol dels matissos que ja porten el nom d'aimants de Catalunya, encara que per a justificar-se calgui *insultar-los* dient-los-hi burgesos. D'altra banda, és també interessant constatar que "Acció Catalana" és el blanc de totes les ofensives, però deixem aquest punt perquè ara podríem ficar-nos en te-

rrenys perillosos i potser, sense voler-ho, caurien en el pecat que més critiquem d'alguns bons catalanistes, que és el dir mal dels que combreguen amb un mateix ideal.

He rebut "Nación Catalana" de Bs. Aires, i te'n trameto els tres primers números. Vetaquí una entremaliadura digna de tot elogi i sobretot de tota emulació. Cree que a Barcelona són a punt de veure la llum dos nous setmanaris de barrila política d'aquella que cou més que el pebre i fa nafra allà on convé. Una d'aquestes fulles es dirà "El Borinot", l'altra "Gracia Rambles"; ja te les trameteré. I ja que es parla d'entremaliadures vull assabentar-te de la que s'han empecat alguns mestres d'obres barcelonins. Tu saps que és costum a Barcelona posar una bandera dalt dels edificis en construcció el dia que els paletes arriben a la coberta. Aquesta bandera fa anys que a Barcelona és exclusivament la catalana. Ara, però, degut a les ordres dels militars no pot posar-se més drap que l'espanyol. Els mestres d'obres s'han sentit més papistes que el Papa i han acordat posar-ne dues, però totes a un mateix pal. No cal que et digui que la suma de colors que resulta d'aquesta duplicitat de compliment no ha estat del grat dels nostres tirans.

Adeu, *Kòmos*, aquesta carta resulta ja massa llarga i faig punt. No facis el valent per aquestes terres fredes i porta'm un formatge quan tornis.

Teu affm.

J. Sendra.

Per la confidència,

Kòmos.

Utrecht, 25 novembre 1923.

II

Kòmos en aquest exili continua rebent les noves de la pàtria gràcies als bons amics de Barcelona. Heu's aquí la darreralla rebuda:

Benvolgut *Kòmos*: Tres esdeveniments cal recordar en el dia d'avui: l'arribada dels reis d'Espanya a Barcelona, el tercer aniversari de l'assassinat d'En Francesc Llairet i el trasllat d'En Carrasco a la presó espanyola de Burgos.

Del primer d'aquests tres fets cal que et digui que ha estat la comèdia més xavacana que et puguis imaginar. Imagina't que per tal de dirigir-la ha estat cedida la batuta de cap de tramoia al general Martínez Anido, vingut expressament de Madrid. El coneixement que d'aquests tinglados i de la vida barcelonina té aquest senyor, feien que l'Empresa li descansés la màxima tranquil·litat. El general Martínez Anido, amic de tots aquells *elementos* que sense ésser *determinados* saberen fer-li en els seus temps de "virreinato" aquell homenatge cordial que tot Barcelona recorda encara amb frui-

ció, cereà tot seguit llur ajuda decisiva a canvi, naturalment, de permetre'ls-hi funcionar tota mena d'andròmines de joc i de pornografia. T'asseguro, amic *Kòmos*, que per molt que t'esfores per imaginar el desenfrè d'aquests dies que han precedit l'arribada dels reis de la veïna Espanya, quedaràs curt d'imaginació. Els reis han fet una arribada *forçosa*, l'Ajuntament en pes (i mira que pesa) ha anat a rebre'ls. T'asseguro que feia patxoca aquell bé de Déu d'homes representatius de la força de l'atzar. Pot dir-se que no ha deixat d'anar-hi cap espanyol dels quaranta mil que hi ha a Barcelona i els que no han pogut fer-ho personalment per mor del *servicio*, han estat representats a l'acte per les respectives mullers. Afegeix que aquesta vegada les 4 pessetes dels de la clac han estat pujades a 10. També cal consignar, com mostra d'activitat de la comissió organitzadora, la cura que han tingut de trametre als de la *nobleza* un volant excitant-los a concórrer a l'acte, naturalment, fent-los-hi present el perill d'ésser exclosos del reial organisme, cas de no assistir-hi. En Calvet — pobre Calvet! — hauria definit l'acte dient: l'entusiasme ha estat gran però no indescriptible. La nota del dia ha estat la primera sortida d'uns minyons que volent ésser nobles, a manca de sang d'aquest color, s'han abillat amb una camisa blava que fa goig de debó. Com que cap d'ells té àvia que els ponderi les excel·lències de llur actuar s'anomenen ells mateixos *los niños de "La Taza"*. Entre les moltes peces del programa de les festes cal consignar la no anada a visitar les obres del Palau de Pedralbes, perquè hom diu que hi hauria hagut un conflicte internacional. Imagina't que hi ha molts anglesos ficats en aquest afer i que es tem d'un moment a l'altre una reclamació diplomàtica. De l'altra visita reial fins a l'actual les obres no s'han mogut de lloc per falta de ca-lers i, naturalment, els contractistes no estan per brocs. Afortunadament el senyor Alvarez Selacampa ha donat un cop de mà salvador a base de la caixa municipal. Ah!, saps allò dels sis milions per l'allargament de la Granvia Diagonal? Sí? doncs mira, ja fa dues setmanes que hi treballen més de tres cents homes i quatre màquines. Aquí tens un altre exemple d'activitat regeneradora. I passem al segon punt:

Tercer aniversari de la mort del pobre Lairèt!... Què podré dir-te que no pugués suposar? L'oblit va ofegant el record del pas d'aquest home que juntament amb el "Noi de Sucre" haurien catalanitzat els obrers... El record d'En Lairèt queda avui com una mena de patrimoni dels joves que s'han emprès, sota els noms de "Unió Socialista de Catalunya" i "Justícia Social", la tasca sagrada que aquell bon català s'havia emprès gairebé tot sol.

El dia 4 de desembre sortirà a Barcelona un nou diari obrerista redactat per una dissidència de "Solidaridad Obrera"; el dirigirà En Casanova, l'ex-diputat de la Mancomunitat pel districte d'Igualada-Vilafranca. Tant de bo no sigui una "Solidaridad Obrera" més!

Els espanyols sempre seran uns espanyols encara que es diguin internacionalistes. Això ho dic recordant-me de la darrera atzagaiada dels socialistes espanyols, consistent en treure despreciativament de llurs llistes els catalans afiliats a la "Unió Socialista de Catalunya". Vet-aquí una feina ben sobrerera, car si aquests s'havien constituït en ranxo a part no hi havia cap necessitat de treure'ls.

Del trasllat del company Carrasco a complir la condemna de sis messos i un dia a la presó de Burgos, potser podria estalviar-me'n la descripció, car ja en deus estar assabentat per "La Publicitat" del dia 1 de desembre que degueres rebre ahir. Per si aquest exemplar s'hagués esgarriat vui dir-te que el cap de la Presó Model de Barcelona, a les 2 de la tarda, digué al pres que per ordre superior anava a ésser traslladat a Chinchilla. Tot just uns quants amics hagueren esment de la disposició car a les 4 En Carrasco, lligat per una cama a la d'un malfactor que també era destinat al mateix Presidi, es trobava al pati de la Model custodiat per una parella de *civils*. En Carrasco, lligat com un criminal excepcional, fou ficat en un vagó de tercera i facturat, sempre amb l'aditament del malfactor citat, cap a Burgos. Ni els precs dels bons amics, ni l'ofertiment de pagar bitllet de primera per a ell i l'apèndix a la parella valgueren de res. En Carrasco és a Burgos a passar, dins d'una presó espanyola, lluny de la pàtria, de la família i dels amics, un hivern horrorós. Mori Espanya!

Aden, *Kòmos*. Aquesta carta ja podria cloure's aquí. Cal, però, que hi afegeixi una nova arribada a darrera hora: Els béns d'En Macià i els de la seva esposa han estat confiscats com en els *millors* temps medievals... La causa contra En Massó i Llorens ha estat elevada a ple-nari. Cal esperar un altre desterrament a terres estepàries de Castella.

Ten afm.,

J. C. i V.

Barcelona, 2 de XII-1923.

Per la còpia,

Kòmos.

París, 4-XII-1923.

III

Un discurs reial censurat.

Barcelona, 2-XII.—El rei d'Espanya a la recepció que a honor seu li dedicaren els caps i oficials de l'exèrcit d'ocupació de Barcelona digué que estava contentís-

sim d'haver procedit com ho ha fet; que estava convençut de que en aquesta partida (es referia a ço que els espanyols anomenem la *regeneració*) s'estava jugant l'última carta i que estava convençut que si s'hagués avançat al gest dels militars, fent-lo ell per son propi compte, Espanya n'hauria gaudit molt abans els avençatges que ara comença a notar. Els diaris d'aquest matí apareixen amb les paraules del rei d'Espanya tatxades per la censura.

Visita reial a l'Exposició del Moble. *Ultimatum reial*.

Barcelona, 2-XII.—Aquesta tarda els reis d'Espanya han visitat l'Exposició del Moble. Aquesta visita ha estat motiu de sengles anècdotes que retraten l'espirit actual dels dictadors espanyols i sobre tot del rei Alfons XIII. El rei d'Espanya s'ha encarat amb el notable moblista senyor Busquets, i amb el President del Foment de les Arts Decoratives i mostrant-los-hi ple d'ira els rètols en català que ambdós tenen posats en llurs stands, els ha dit: *¿Qué significa esto? ¿Acaso no estamos en España?* Cal recordar que el rei d'Espanya, l'odi del qual per la llengua catalana és ben sabut, havia sofert pocs moments abans la pluja d'un discurs en català en esser-li imposada per un sometenista la medalla "*de la constancia*" i la lectura d'un pergamí, també en català, signat per un grup d'expositors. El rei Alfons ha agafat després per la solapa al general Martínez Anido i li ha dit: *Te hago responsable de que no vuelva a ocurrir esto; y que se acabe de una vez para siempre la vergüenza de que en España no se escriba ni hable el español*.

El rei d'Espanya i el Cardenal de Tarra-gona.

Barcelona, 2-XII.—En acabar el banquet que ha dedicat als reis d'Espanya la junta de l'Exposició del Moble, el rei ha tingut una calorada conversa amb el President de la Mancomunitat a propòsit de la prohibició dictada pel govern contra la bandera i la llengua de Catalunya. El cardenal Vidal i Barraquer ha intervingut en la discussió dient-li al rei Alfons que ell no tolera ni tolerarà dins de la seva jurisdicció intromissions civils ni militars i que la llengua catalana, com llengua que és del poble és a Déu tan agradosa com les demés. En Primo de Rivera ha sortit a la defensa del rei. En Puig i Cadafalch ha pujat més el to de la veu i ha abandonat el local entre grans comentaris dels assistents. Hom diu que el marquès de Comillas ha eridat a part el senyor Puig i li ha dit referint-se al rei Alfons i al seu Mussolini: No feu cas d'aquests homes després de dinar...

El tedeum de la Catedral.

Barcelona, 2-XII.—Els reis Alfons i Victòria han estat rebuts a la Catedral tota guarnida de banderes catalanes. Aquesta ornamentació ha desplegat als sobirans espanyols. El bisbe ha dit a l'il·lustre visitant que els únics draps de gran cerimònia que posseeix la casa són aquests i que mai cap personalitat de les que han estat obsequiades amb ells no s'havia queixat. A propòsit d'aquesta resposta del senyor Bisbe hom recorda que el general Lossada abans de decretar la dissolució dels Pomells de Joventut anà al palau episcopal a preguntar al Bisbe Guillemet la significació de la caputxeta. El senyor Bisbe, després de sentir despotricar el general contra aquella cofa tant catalana, digué tot ple de candorositat: La meua mare ja en portava i a fe que era molt bona dona.

La visita al Palau de Pedralbes.

Barcelona, 2-XII.—La visita que s'havia de fer amb tota pompa al palau d'almoina que uns quants propietaris de Pedralbes basteixen per a ofrenar-lo als reis de la veïna Espanya, ha estat un episodi molt comentat durant el pas de les majestats castellanes per terres de Catalunya. Aquesta visita s'ha fet a correuita per tal d'aprofitar la claror del sol car els operaris que els contractistes de les obres havien destacat tenien l'ordre de fer el mut per tal de venjar a llurs patrons de la no cobrança del que els deu la junta que fa de cap visible.

Els domassos i la gent llogada.

Barcelona, 2-XII.—D'una manera breu i molt justa pot dir-se que els únics domassos que s'han vist pels balcons i finestres de Barcelona durant els dies de la reial visita han estat els dels edificis públics (oficials i mala vida), cases de joc i colònia estrangera.

Els cinemes i l'amor als sobirans.

Barcelona, 2-XII.—Els ciutadans de Barcelona són molt sincers emetent plebiscits a les fosques. Efectivament: a la nit de l'arribada dels reis d'Espanya, tots els cinemes, donant proves d'una tècnica cinematogràfica envejable, projectaven ja el film de l'esdeveniment del matí. El cine de major cabuda que avui hi ha a Barcelona és el Colisseum. Ahir a la nit aquest local estava de gom a gom. Finalment es projectà la pel·lícula esperada. En aparèixer la figura reial, uns quants desgraciats iniciaren uns aplaudiments. Tot seguit un xiulet i un xiuxineig imponents i unànimes s'imposaren i es feu un gros silenci.

La marxa reial.

Barcelona, 2-XII.—El número més notable del viatge ha estat la fugida dels sobirans a les dues de la matinada, sota la pluja i amb trajo de recepció.

Cop d'Estat en perspectiva.

Barcelona, 2-XII.—Corren vents de tempestat. Es diu que davant l'anunci de que el tribunal de responsabilitats pels

fets de juliol a Melilla, demana 17 anys de presó al general Cavalcanti, pena de mort al coronel Lacanal i dues penes de mort del vencedor Berenguer, l'arma de cavalleria ha anunciat que es sublevarà. Els directors d'aquest segon cop d'Estat són els generals Cabanelles, Berenguer (petit), Weyler i Cavalcanti.

Per la còpia,

Kòmos.

París, 5 desembre-1923.

PER LA NOSTRA GUERRA

Si; per la nostra guerra!... Paraula fatídica, paraula que ens omple el cor d'esglai si ens aturem a meditar les horrors i destruccions que la guerra porta en tots conceptes als pobles que per una o altra circumstància es troben embolellats per aquesta plaga malestruga.

No desitgem la guerra; molt al contrari. Som catalans i com a tals, per autonòmia, som gent de pau, de treball i de progrés en la via dels pobles que vinem a la moderna.

Catalunya, aquella terra qualificada pel geni d'En Cervantes de *emporio de nobleza y lealtad*, és antimilitarista i jamai pot acceptar un estat de força com el que actualment la té endogalada per part del famós *Directorio Militar*, que té la ridícula pretensió de resoldre el plet de Catalunya per la força brutal d'una tirania autòcrata, quan no ha sabut fer-ho per les vies de la concòrdia.

L'Estat opresor que, sabent la força intangible de l'esperit nacional de Catalunya, no vol o no sap atendre les demandes de reivindicació nacional del poble que sofreix les vergaques dels seus botxins; aquest Estat que tenint mils i mils proves de les condicions superiors que el poble oprimat posseeix per a regir-se sol, sense ingerències estranyes que el mixtifiqueu, no sap o no vol atendre ni tan sols les demandes de respecte que es mereix la llengua natural d'aquell poble que lluita per la independència absoluta; digueu-me, catalans: Què s'ha de fer? La guerra.

Sí. La guerra s'imposa si volem ser dignes d'aquella Catalunya dels nostres amors.

L'esperit català es revolta contra aqueix Estat inepte, l'Espanya de Santiago i de Cavite, que no vol o no sap conjurar el conflicte existent, fruit de una llei ineludible de la qual no poden deslliurar-se ni els Estats prepotents com Anglaterra, ni els més afavorits per lleis divines i benediccions apostòliques com Espanya. Catalunya no pot subsistir amb la marca de l'esclau que porta com un estigma des

del dia 13 de setembre amb la pantomima militar d'En Primo de Rivera. La farsa del *Directorio* està prou vista. Catalunya és el blanc. I des del Palau d'Orient, la bombardegen amb tota mena de projectils i artefactes de guerra sorda, hipòcrita, antihumana, pitjor que la guerra que es fa amb canons i metralladores, perquè tendeix únicament a matar l'esperit nacional d'un poble apte i conscient de la seva personalitat.

L'Estat espanyol, aquest Estat inepte, monopolitzador de totes les corrupteles administratives que l'han portat al descrèdit i a la deshonor internacionals, sap per pròpia experiència la força indestruïble d'aquest esperit nacional de Catalunya. L'Espanya *grande e indivisible* i amb ella els seus governants amb llur altíssim rei al cap, saben de sobres que no és tan fàcil destruir la llengua d'un poble, com fer viatges apoteòsics amb l'almoina d'uns tractats o aliances demanades per l'amor de Déu.

I per això exerceixen la tirania en grau màxim; per això el rei d'Espanya i En Primo de Rivera, van de dret a la destrucció de la llengua catalana, mentre el *charla'tán* X tres, es proclama *el primer catalán*. Oh, que simpàtic se'ns torna el rei d'Espanya! I bé: la dignitat de Catalunya s'imposa; i aquesta no exigeix altra cosa enfront de la guerra que surt actualment contra Catalunya del Palau d'Orient, que contestar amb una guerra de metralla i canons amb totes les seves conseqüències.

No queda cap més dilema. O Catalunya cau denigrada fins a l'última fibra de dignitat patriòtica per no saber reaccionar enfront del secular enemic opressor, o s'alça heroica i triomfant contra els seus botxins que avui l'escarneixen i la provoquen a casa seva mateix amb aduïneries afemellades.

Si els catalans d'Amèrica que sentim l'escalfor a les galtes per tantes baixeses i iniquitats, amb les quals l'Estat espanyol escarneix totes les manifestacions d'immaculat patriotisme que surten del

N O T E S

fons de l'ànima catalana, no ens despullen de certs egoismes i covardies per a declarar sense utopies ni eufemismes l'estat de guerra permanent entre Catalunya i l'Estat opressor que preté aniquilar-la, amb dolor haurem de constatar que la dignitat dels catalans és un mite.

Si volem la llibertat per Catalunya, no esteu convençuts encara que s'imposa la nostra guerra?

Si volem per Catalunya aquella plena sobirania que li pertoca com a nació i com a poble ben definit amb totes les seves característiques, no esteu encara ben decidits a fer-la efectiva per la guerra; guerra santa que ens imposa, que ens hi atia aquell Estat inepte amb tota mena de tiranies?

Oh, catalans, germans de pàtria de l'una i l'altra banda d'aquest gran mar que ens separa! Penseu que tots els pobles que han ressorgit al gran concert de les lliures nacionalitats històriques, han tingut els seus herois i els seus màrtirs. I uncs gotes de sang vessada d'aquests màrtirs i herois de les causes nobles, han estat fecundíssims en el camp de les reivindicacions pàtries. Finlàndia, Polònia, Irlanda, Cuba, Filipines, són exemples històrics que no podem eludir els catalans que clamem per la llibertat de la nostra Pàtria. Prou polèmiques històriques; prou explicacions didàctiques, científiques i literàries defensant els drets, avui ja indiscutibles, de Catalunya.

Hem de fer la nostra guerra; enfrontem la nostra guerra; portem-la a l'esperit dels nostres germans de pàtria que senten la rojor de la vergonya per la dignitat de la nostra pàtria escarnida i mil voltes trepitjada.

Falten herois i màrtirs? Voleu més heroicitats i més màrtirs dels que estan sofrint actualment els nostres germans de Catalunya, sense el dret de la llengua materna, que és com si diguéssim sense l'ànima espiritual del poble que lluita per una vida lliure, per una voluntat llibèrrima? I un poble sense ànima, és un poble mort.

Catalans de tot el món! Enfrontem la nostra guerra; prediquem-la, portem-la a l'esperit de tots; del pare, del germà, del fill, de l'amie, del conegut. La nostra guerra s'imposa. L'Estat invasor de Catalunya, dictador i despòtic, no pot interrompre el curs de la seva història.

I les ombres de Kosciuszko, d'Oberdan, de Mac-Swenew, d'En Rizal, d'En Martí, d'En Maceo i En Màxim Gómez, se'ns apareixen com espectres precursors dels nostres herois i màrtirs que han de sortir indefectiblement de la nostra guerra que ha de donar la independència a Catalunya.

JOAN D'ARLÉS.

L'actitud d'En Puig i Cadafalch en demanar caritat al rei ha causat pèssim efecte a la immensa majoria del poble, i els comentaris són molt agres de part de tothom. Nosaltres recordarem actituds i paraules per quan En Puig vulgui tornar ensarronar-nos amb memorials de greuges infantívols.

Al nou Ajuntament de Barcelona s'ajuda i es fa passar avant uns quants empleats recomanats per En Martínez Anido, l'exgovernador despota i assassí de Barcelona. En canvi es perjudica als empleats que tenen dignitat catalana.

L'Associació de Veterinaris de Barcelona no volgué adherir-se a la "Federación Nacional Española de Veterinarios" malgrat les moltes pressions i amenaces del seu indigne president, un tal Martí, català renegat. Aquest, però, passant per damunt de l'acord negatiu de l'Assemblea pres quasi per unanimitat, preten fer l'adhesió i ha delatat els dignes veterinaris municipals que s'oposaren a la seva proposició espanyolista. L'alcalde del rei ha fet expedient i suspès aquests veterinaris catalans per suborn, basant-se en un tant que els donen els amos de bestiar si aconsegueixen que la carn ben tallada dongui major rendiment. Aquest tant és reglamentat públicament a l'excorxador ja fa uns anys i es cobra amb annuència de l'Ajuntament.

Naturalment, la censura tatxa tot quan voldria dir la premsa contra aquesta injustícia i contra la conducta del senyor Martí, que en molts aspectes és digna de la delació i atropells que està cometent emparat pel mantell protector dels pretorians.

Entre els oficials de secretaria de jutjat sospesos sense expedient, figura En J. M. de Sucre amb els següents qualificatius: *periodista, neurasténico y separatista*. En canvi els més "barres" continuen encara disfrutant de col·locació i sou.

El Directori ha creat unes places d'inspector de districtes per als militars que devien quedar cessants en una reforma feta a l'exèrcit. Aquests militars cobraran el sou llur corresponent i 20 pessetes que els han de donar en arribar a cada poble de districte que tinguin a bé inspeccionar. Oi més el cap de districte ha de donar-li lloguer franc i 125 pessetes per muntar una oficina.

L'actual governador de Barcelona, general Lossada, no es recorda ja dels milers de fusells i bidons de benzina que sols entraren en els llibres però no arribaren al regiment quan era coronel a la Comandància de Ceuta.

L'arribada del rei ha estat molt freda. Hi hagué gent — els empleats de l'Estat i l'exèrcit a Barcelona són milers amb molta de família — però pocs visques. Els domassos als balcons escassos, molts menys que en l'últim viatge amb En Dato. Es pagaren els aplaudiments a bon preu. La Revista del Sometent molt freda, sense cap visca i amb una desorganització perfecte. Els periòdics no poden dir la veritat i han obligat àdhuc als diaris catalans a parlar d'entusiasme i èxit.

Adhuc gent catalana adinerada i conservadora no anà a fer costat al rei. Hi anaren els més precisos i compromesos car la consciència catalana es va imposant.

No manca mai un bon estol de patriotes a veure En Delelòs i En Carrasco. El primer el dia 8 deixarà l'ergàstula serè i digne com va entrar-hi. El pobre Carrasco ha estat traslladat a Burgos per refinament de crueltat de l'enemic. Nosaltres ho anotem al nostre carnet per quan sigui l'hora.

D. LATERRA.

Barcelona, desembre de 1923.

"CATALONIA"

Aquesta excel·lent publicació argentina ve donant-nos els seus quaderns mensuals amb un equilibri espiritual digne de l'atenció que li atorguen els nostres compatriotes, els quals cooperen a l'esforç editorial captenint-se de la seva difusió.

El número 3, últimament aparegut, conté aquest sumari:

"La lengua catalana", per Frederic Rahola; "De los recuerdos de Sócrates", per Ll. Nicolau d'Olwer; "Una edición catalana de clásicos griegos y latinos"; "Mosen Juan de Vich", per Josep Maria de Sagarra; "Las ideas y las imágenes", per J. M. Junoy; "Cruz y raya", per Víctor Català; "Siluetas barcelonesas", per Ignasi Iglesias; Poesía catalana: "El racimo", per Josep Carner (Gràcia B. de Llorens, trad.); "Teresa", per Jacint Verdaguer (Joan B. Llonch, trad.); "Elogio de los babiecas", per Carles Soldevila, i "La canción del viajero", per Josep A. Clavé.

Les oficines de "Catalonia", funcionen al carrer de Lima, 555, Buenos Aires.

LLETRA MORTA, O CANTIN PAPERS I MENTIN BARBES

Amb tota la gravetat que les circumstàncies imposen i amb tot el ceremonial propi del lloc on es debaten els grans problemes que afecten la humanitat, un bon dia la casta diplomàtica representativa de totes les nacionalitats *legalment* constituïdes, reunida en la sala de la Societat de Nacions, compadint-se segurament de les nacionalitats sotmeses al jou d'Estats més poderosos que elles, analitzà llur situació precària en l'esclavatge i decidí magnànimament, generosament, humanament, acudir al seu auxili mitjançant unes disposicions de caràcter internacional que fossin un mur de contensió pels excessos que unànimement es convingué que realitzaven alguns països associats i una garantia del respecte que mereixen els pobles que la dissort ha fet esclaus als capparets de les nacions privilegiades.

I fou amb aquest estat d'ànim que hom redactà, estudià, discutí i, per últim, aprovà amb tots els ets i uts que aquestes coses transcendents requereixen un projecte de protecció a les minories nacionals, segons el qual aquestes gaudirien d'una llibertat i d'unes atribucions espirituals solament limitades per la suprema sobirania de l'Estat detentador de llur respectiva independència política.

Clarament es remarcà en el projecte el dret de les nacionalitats oprimides a emprar en tots els seus actes interns la llengua pròpia, dotant-la de tot atribut jeràrquic en matèria d'ensenyament primari.

Per tal que els llegidors de RESSORGIMENT vegin pels seus propis ulls l'encalc de les atribucions que als pobles esclaus dóna el projecte aprovat per la Societat de les Nacions, firmat també per Espanya, i constati el comportament d'aquesta en l'actualitat, donarem a conèixer les clàusules de l'esmentat document.

Veieu com defineix les minories nacionals, per encàrrec de la Societat de Nacions, Helmer Rosting:

"S'entén per minories els agrupaments de persones que pertanyen a una raça, a una religió o parlen una llengua que difereixen de les de la majoria del país. Però aquestes persones poden col·locar-se encara en dues categories ben distintes. Poden ésser:

- a) Súbdits d'una potència estrangera.
- b) Súbdits del país.

La protecció de les minories presenta també un doble caràcter:

Primer: pot ésser acordada per la legislació del país i, per consegüent, ésser garantida per l'Estat.

Segon: pot resultar dels tractats i ésser garantida per les potències estrangeres.

En els tractats moderns aquests quatre punts són presos en consideració. Aquests tractats preveuen certs drets:

- a) per a tots els habitants, sense distinció de naixement, de nacionalitat, de llengua, de raça o de religió;
- b) per a tots els súbdits del país pertanyents a minories de raça o de religió o de llengua.

Per altra part, el país interessat es compromet a reconèixer les clàusules del tractat:

Primer: com a lleis fonamentals de l'Estat.

Segon: com a obligacions d'interès internacional col·locades sota la garantia de la Societat de les Nacions."

LA JURISPRUDENCIA DELS TRACTATS.

Segons l'estudi jurídic d'Helmer Rosting, els tractats signats després de la guerra pels nous Estats concedeixen a les minories:

"Primer: drets de tots els habitants del país.

A) Protecció de la vida i de la llibertat.

B) Lliure exercici de la religió.

Segon: adquisició de la nacionalitat del país:

A) Pel fet d'estar domiciliat al país o de tenir-hi l'indigenat quan el Tractat entrà en vigor.

B) Pel fet de naixença al territori del país.

Tercer: drets dels súbdits del país pertanyents a minories de raça, de religió o de llengua:

A) Igualtat davant la llei, ço és, la igualtat dels drets civils i polítics, principalment per a l'admissió a les funcions públiques.

B) Lliure ús de la llengua materna en en les relacions privades o de comerç, en matèria de religió, de premsa, de publicacions, en les reunions públiques i davant dels tribunals.

C) Dret de sostenir, a càrrec llur, institucions caritatives, religioses, socials o escolars.

D) Als districtes en els quals la minoria constitueix una proporció considerable de la població, la instrucció en les escoles primàries de l'Estat serà donada en la llengua de la minoria i s'assegurarà a aquesta una part equitativa de les quantitats del pressupost de l'Estat o dels pressupostos municipals destinades a una fi-

nalitat d'educació, de religió o de caritat.

Quart: caràcter jurídic d'aquestes obligacions:

A) Segons els termes de l'article primer dels tractats, aquestes estipulacions han d'ésser reconegudes per l'Estat com a lleis fonamentals amb les quals no pugui estar en contradicció cap altra llei.

B) Segons els termes del darrer article dels tractats, les estipulacions són reconegudes, en la mesura que aquestes afecten persones pertanyents a minories, com constituint obligacions internacionals que seran col·locades sota la garantia de la Societat de les Nacions. Tot membre del Consell de la Societat de les Nacions tindrà el dret d'assenyalar a l'atenció del Consell tota infracció o perill d'infracció d'aquestes estipulacions, i el Consell podrà intervenir i donar les instruccions que li semblaran apropiades i d'eficàcia dins les circumstàncies.

En cas de divergència d'opinió, sobre qüestions de dret o de fet referents als articles dels tractats, entre el govern interessat i un membre qualsevol del Consell de la Societat de les Nacions, la divergència serà considerada com un desacord de caràcter internacional segons els termes de l'article 14 del Pacte. Tot desacord d'aquesta mena podrà ésser portat al Tribunal Permanent de Justícia Internacional, i la decisió del Tribunal no tindrà apel·lació.

Cinquè: disposicions especials referents a les condicions particulars o locals."

Havem subratllat les parts que es refereixen a l'ús de l'idioma propi i al dret de les institucions que són, principalment, les que han estat conculcades per Espanya, desafortunadament, gràcies a l'obra de la Dictadura militar que s'ha possessionat del poder. El primer paràgraf (B) fa culta el lliure ús de la llengua catalana, àdhuc davant dels tribunals; el segon paràgraf (C) el dret de subsistir els "Pomells de Jovenut"; i el tercer paràgraf (D) eleva a la categoria d'oficial la llengua catalana en les escoles primàries de l'Estat.

Espanya actualment interpreta els extrems referits així: B) Limitació de l'idioma català a l'ús familiar i particular, foragitant-lo de la càtedra i de les corporacions públiques.

C) Dissolució dels "Pomells de Jovenut" i persecució sistemàtica dels innocents afiliats.

D) No solament no ha estat mai oficial la llengua catalana a les escoles de l'Estat a Catalunya, sinó que àdhuc la Dictadura ha imposat severes obligacions als mestres per tal d'evitar que als in-

fants se'ls parli en català, l'idioma propi i únic de tots ells, en entrar a l'escola.

Si els tractats estatuts per la Societat de les Nacions no fossin lletra morta; si fos cert que l'esmentada Societat fou creada per a garantir els pactes internacionals i vetllar per al seu bon compliment, a hores d'ara Espanya hauria estat expulsada de la seva sina o obligada a restituir als catalans els drets que li atorguen les clausules referents a les minories lingüístiques, tan grollerament conculcats pel Directori militar.

Però dissortadament l'experiència ens ensenya que això dels tractats, dels pactes i de les clausules entre nacions són vuits i nous i cartes que no lliguen; que aquí no hi ha més pacte, ni més tractat, ni més llei que la del més fort; que en qüestions de dret internacional com en qüestions de boxa la llei és la força, i guanya aquell que pega més fort.

P. DE REIG.

Són numerosíssims els compatriotes que esperen amb dalit l'inici de les esmentades audicions, essent d'estranyar que encara no s'hagin començat donat lo avençat de l'estació estiuenca.

IV

La clàssica diada dels Reis va ésser celebrada pel Casal Català amb una festa dedicada a la nostra mainada, durant la qual els tres Reis d'Orient lluint els seus característics ropatges feren entrada al saló d'actes i repartiren a tots els infants un lot de joguines i lleminis.

Fou una festa sumament agradable per tothom i molt simpàtica.

V

Ha estat uns dies entrè nosaltres el conseqüent nacionalista En Pau Iglesias, actiu corresponsal de RESSORGIMENT a Còrdoba i un dels més ardits campions de la catalanitat a la capital muntanyenca.

Per boca d'ell ens havem assabentat de l'acció que desenrotllen per Catalunya els bons compatriotes d'aquella localitat.

VI

La Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a Rosario ha renovat les seves autoritats, havent quedat constituïda d'aquesta faísó: Pere Saladrigas, president; Tomàs

N O T Í C I E S

En el diari "La Razón", edició del dia 6 del corrent mes, llegírem un encomiable judici de l'obra pictòrica del nostre compatriota F. Pascual-Ayllon.

La nota anava il·lustrada amb diverses reproduccions de quadros originals i d'un retrat del notable artista català.

Ens complaven a consignar la notícia tot felicitant l'amie per la distinció rebuda d'un dels més difosos orgues de publicitat argentina.

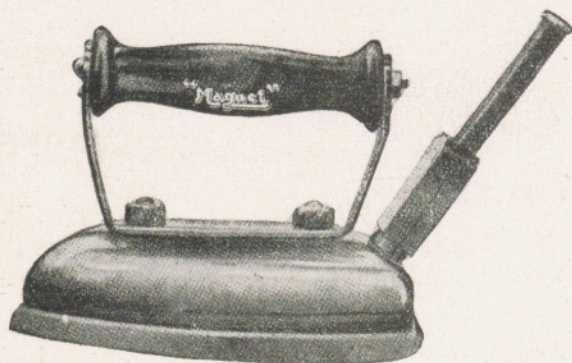
II

L'agrupació d'art escènic del Casal Català donà fe de vida el dissabte dia 5 prop passat, representant el preciós sainet d'En Ramon Ramon i Vidales "El carro del vi", l'execució del qual fou molt discreta i voluntariosa.

La manca d'entusiasme i l'apatia dels seus elements fa que aquesta meritíssima secció del Casal Català, que tant podria fer per l'expandiment del nostre teatre nacional, romanguí en una inactivitat lamentable.

III

Tenim entès que dintre de poc seran donades una tanda d'audicions de sardanes organitzades pel nucli "Foment de la Sardana", i a càrrec de la Cobla Empordanesa.

Sol·licitin llista de preus il·lustrada

ELS APARELLS ELÈCTRICS MARCA
"Magnet"

PER A ÚS DOMÈSTIC, SÓN ELS MÉS
ECONÒMICS

Anglo-Argentine General Electric Co Ltd

1475 - RIVADAVIA - 1483

(PLAÇA DEL CONGRÈS) - BUENOS AIRES
U. T. 5560 al 62, Libertad Coop. T. 2616, Central.

Rumani, tresorer; Conrad Torra, secretari; Rafel Ivern, Jaume Cort, M. Pujol-Canut i Juli Cabañero, vocals.

Corresponem la salutació que ens adrecen i els desitgem forces encerts en la seva tasca de cultura i patriotisme.

VII

Acaba de morir a Buenos Aires el jove Lleó Fontova-Llonch, violinista, fill del

malaurat mestre Conrad Fontova, el traspass del qual ocorregué fa pocs mesos.

Davant d'aquesta nova dissort, renovem a la família l'expressió del nostre més sincer condol.

VIII

La Comissió d'Educació general, que funciona sota el patronatge de la Mancomunitat de Catalunya ens ha tramès un exemplar del llibre últimament aparegut,

"El ocells amics", original del fort escriptor Josep Maria de Sagarra.

Es un volum interessantíssim que recomanem als nostres llegidors.

* * *

De la "Fundació Bernat Metge", s'han rebut darrerament els volums: "Discursos", de Ciceró, i "Records de Sócrates", de Xenofont.

OLIS

de cuina i de taula, a cada tres portes en venen; però els catalans que vulguin ésser ben servits i pagar preus equitatius, faran molt bé de venir a casa.

S'envien mostres i es reparteix a domicili.

||||| L'ATLÀNTIDA |||||

J. CABRÉ i Cia.

Estados Unidos 1599
i Cevallos.

Un. Tel.
5532, Libertad

"LA BARCELONESA" DE M. HILL

Casa especial en PERNILS cuits, crus i fumats.
FIAMBRES I EMBOTITS DE TOTA MENA
Vendes a l'engròs i a la menuda

Mercat San Telmo (Defensa 961) Llocs 101 i 102

Bs. AIRES

Un. Tel. 3818 (Buen Orden) Escritori: PERÚ 1534

Frigorífic i Fàbrica: TEMPERLEY (F.C.S.)

FARMACIA CATALANA
DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANÀLISI I ESTERILITZACIÓ
S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
PREUS MÓDICS

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENO AIRE

EL TIBIDABO JOYERIA DE **JOSÉ BRIÓ**

CERRITO 373 BsAs

Brillants i Alhages Fines d'Ocasíó,
a preus veritablement limitats.

No compreu sense abans
visitar aquesta casa.

UV. TEL. 0106,
LIBERTAD

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central

Bmé Mitre 2248

Unió Telefónica 8809, Mitre
Coop. Telefónica 2919, Central

Coques d'Arenys.

**TORTELLS
CALENTS**

Dues vegades el dia.

Xampany Codorniu
Non plus ultra,
Extra i Espumós

ANIS DEU
el preferit de les famílies.

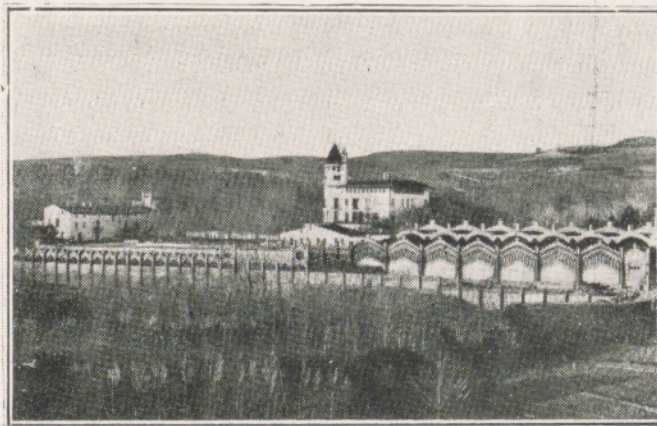
YASILAK No deixin de
provar aquest
saborós licor
català.

Unics concessionaris per
a la República Argentina: **CASA OMS**

 Vins importats: Alella, Moscatell,
Garnatxa, Ranci, Jerez i Oporto.

Personal de la Casa CODORNIU preparant-se per a la collita.

Vista general de la Casa CODORNIU a Sant Sadurn de Noya.

APIARI "FLOR DE ROMERO"

Productes d'apicultura

Especialitat de la Casa:

Caramels de mel
Gemetes melades
Torrons de mel
Farciments de mel, etc. etc.

Josep Ramoneda

Abellers:
COLONIA ALVEAR
(Mendoza)

Escriptori:
Medrano 461
Buenos Aires
U. T. 8729, Mitre

MATALASSOS a l'estil català
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefónica 551, (Oeste)

PAVON, 4374
BUENOS AIRES

**Impremta
Fontana**

de Fontana i Traverso.

Bmé. Mitre, 1325

Unión
Teléf.
6336
Riva-
davia.

Pintura en General

Blanqueigs, Imitacions i Col·locació de
Papers pintats de tota mena.

PREUS MODERATS

PAGÈS i PASCUAL: México, 1320
BUENOS AIRES

ARTICLES

per a MECÀNICS, FERRERS
i BRONZERS

Joan Russinyol

Cangallo 1765 Un. Tel. 1081, Libertad
Coop. Tel. 1350, Central

Unica Casa Especial
en Caragols
per a Metalls de Ferro,
Bronze i Acer.

Eines per a mandrinar,
tipus París i Americà.

Pedres d'Esmeril,
Fil d'Acer per a Ressorts, etc.

Fabrica de Camises **"La Esmeralda"**

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260

Buenos Aires :: :: :: :: ::

Venda directa al consumidor

Per CAMISES de resultat excel·lent: Per gènere de punt Català i per tota mena d'articles de Camiseria, visiteu sempre **"La Esmeralda"**. Sereu ben atesos i comprareu barat.

"Bodegas RESPLANDOR"

■ ■ ■ (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ■ ■ ■

Compatricis: Si voleu beure bon vi exigiu
al vostre proveïdor que us serveixi el
de marca **"Resplandor"**.

■ ■ ■

Unics representants a Buenos Aires:

■ ■ ■

ROVIRALTA, GRANADA i Cia.
Córdoba 2677

Un. Tel. 2448, Juncal